
Contextbegeleiding: Hoe vullen ouders dit in? Hoe vullen professionelen dit in?

Ambities van de overheid?

Klant = koning?

Samen

denken?

Vzw Roppov en de ouders, nodigen jullie uit op een gesprek!

Met: ...Agentschap Jongerenwelzijn ...gemengde werkgroepen...

Doel: ...samen denken... werken aan een concreet haalbaar kaderideeën sprokkelen.....kapstukken meegeven om aan de slag te gaan in de EMK's...

Programma

9.20 **Het Agentschap Jongerenwelzijn aan het woord:**

Bram Antheunis schetste het kader van het EMK en contextbegeleiding, voor deze punten die het contact met de cliënt betreffen. Garandeert dit meer betrokkenheid en hoe?

10.00 **Werkgroepen:** tot 11.30

WERK GROEP 1: Standpunten van ouders en standpunten van hulpverleners verenigd
WERK GROEP 2 (AA EN BBB): Hoe verlopen de contacten en waar is er inspraak: een voorstel tot procedure
WERK GROEP 3: Vragen en hiaten...bezorgdheden van ouders. Hoe moeten de volgende zaken best opgevangen, voorzien worden door het beleid van de voorziening?
Door het Vlaams beleid?

Het resultaat dat we nastreven: een lijst met concrete adviezen, kapstukken en tips die uit de gesprekken komen. We denken zowel aan het micro-, meso- als macro-niveau.

Inleiding

Het Experimenteel Modulair Kader (EMK) en contextbegeleiding kiest voor een aantal principes, concepten die door ouders in de oudergroepen van Ropov al van bij de start aangekaart werden: **continuïteit** en meer **betrokkenheid** van het gezin. Deze keuzes in de praktijk uitwerken is geen evidentie en zal verandering meebrengen.

Samen met alle aanwezigen hebben we over de praktijk nagedacht: professionelen en ouders om deze principes in te vullen. We deden de oefening in de oudergroep: wat verstaan ouders onder het woord, we bekeken ook wat we in documenten van het Agentschap Jongerenwelzijn vonden hierover.

We hebben de focus gelegd op contextbegeleiding. Heel het EMK is meer een uitdaging voor de voorzieningen. We weten dat dit heel wat meebrengt en een grote bezorgdheid is, doch we hadden niet de intentie over budgetten en reorganisatie te spreken, wel over de invulling van contextbegeleiding en hoe ouders dit zien.

Tijdens deze dialoogdag was het de bedoeling om samen na te denken over hoe contextbegeleiding concreet kan aangepakt worden. De **klemtoon** dit jaar lag op samen denken met ouders en hulpverleners rond deze opdracht. Het gaat over nieuwe richtlijnen vanuit het beleid, dus er kan nog samen over nagedacht worden hoe dit concreet kan aangepakt worden.

De bedoeling was om te komen tot concrete adviezen, kapstukken, tips. Een **belangrijke vraag** was hoe we de standpunten van ouders mee kunnen laten wegen bij de verdere uitbouw van contextbegeleiding binnen de EMK's in Oost-Vlaanderen. Welke aandachtspunten kunnen we formuleren om hiermee aan de slag te gaan, in functie van een verdere uitbouw, waar ook de bezorgdheden en vragen van ouders de concretisering en de kwaliteit van het aanbod bepalen.

Voor elke deelnemer was er een 'EMK-woordenboekje' voorhanden. Voor meer uitleg en het woordenboekje: zie bijlage 1.

Na een introductie van Bram Antheunis van het Agentschap Jongerenwelzijn (zie bijlage 2) hebben we ons in werkgroepen verdeeld.

Hieronder geven we een samenvatting van de conclusies en adviezen uit de verschillende groepen weer.

De werkgroepen

Werkgroep 1: Standpunten van ouders en standpunten van hulpverleners verenigd.

Stelling 1

Duidelijkheid en gelijkheid over de **invulling van de 'context'** is nodig.

De invulling hiervan zou best gebeuren **van bovenuit**. Dit opdat het niet overal anders zou ingevuld worden. Eén ding moet zeker zijn: **beide ouders moeten hierin opgenomen worden** (ook al zegt de jongere of één van de ouders van niet). Broers en zussen zijn ook belangrijk.

... voor de samenwerking met de context:

- Het kan belangrijk zijn om de ruime context te betrekken: zussen, broers, grootouders, leerkrachten... Elk gezin is uniek, waardoor het niet altijd evident is om iedereen te betrekken.
- Iedereen informeren is nodig, iedereen betrekken in de begeleiding niet altijd. Praat met de ouders en de jongere over wie zij relevant vinden.
- Heb oog voor wie kwetsbaar is, voor wie minder hard roept. Praat altijd met de ouders over hoe je werkt, over wie je betreft en vraag wat ze ervan vinden.
- Als er schijnbaar geen context is, als een ouder zich alleen voelt staan, blijf inspanningen doen om een context op te bouwen. Soms kunnen kinderen ook aangeven wie in de context een steunfiguur kan zijn.

... voor de organisatie:

- De context is een ruim begrip voor ouders. Het gaat niet enkel over wie belangrijk is om te betrekken rond de opvoeding, maar ook mensen die steunend zijn m.b.t. moeilijke levensomstandigheden, financiële problemen enz.
- Organisaties moeten goed nadenken over wie vanuit de context wordt uitgenodigd bij een cliëntoverleg en hierover steeds communiceren met de ouders.

... voor de overheid:

- Vraag om meer middelen te voorzien opdat de ruime context kan betrokken worden. Meer personeel = meer contacturen = meer context betrekken?

Stelling 2

Wederzijdsheid, samenwerking tussen de context en de hulpverlening = de context erkennen, de context is er steeds. De context is dus ook deel van de vraag, de aanpak én de oplossing. Het gesprek dient dan ook zo gevoerd te worden.

... voor de samenwerking met de context:

- Ouders hebben al veel geprobeerd voor ze bij de jeugdzorg uitkwamen. Luister naar hen, dit is de belangrijkste stap! Zij kennen hun kinderen het beste. Geef hen niet het gevoel dat alle schuld bij hen ligt. Verruimen naar de ruimere context is hier een kans voor de contextbegeleider.
- Ouders moeten altijd uitgenodigd blijven worden, omdat hun kinderen hun kinderen blijven, ook na 18 jaar. Een verwaterd contact is dus geen reden om niet meer te proberen verbinden. De taak van de contextbegeleider hierin is: onderhandelen met jongeren en ouders, ook en vooral als de meningen tegengesteld zijn. Soms begint dit met hele kleine, uitnodigende stappen waarbij je een jongere opnieuw nieuwsgierig maakt naar zijn ouders (bij een contactbreuk).
- Vermijd te snel naar oplossingen zoeken die niet of weinig kansen bieden tot verbinding. Soms kan Begeleid Zelfstandig Wonen (BZW) heel zinvol zijn voor de jongere, maar verken eerst of een terugkeer naar huis of de ruimere context mogelijk is.
- Probeer als contextbegeleider kinderen zelf boodschappen te laten geven aan hun ouders (en omgekeerd) i.p.v. dit als een boodschapper te doen. Daardoor blijf je het contact aanmoedigen en is herstel van de relatie misschien mogelijk.
- Het is belangrijk om oog te hebben voor culturele verschillen. Communicatie tussen ouders en kinderen is belangrijk, maar de timing en boodschap kan een andere impact hebben in een andere cultuur.

... voor de organisatie:

- Laat als hulpverlener ouders op tijd ook eens los. Geef hen de ruimte om iets te laten bezinken, om aan de slag te gaan met wat besproken werd. Soms is een wekelijkse frequentie nodig, later kan er wel eens enkele weken tussen zonder begeleidingscontact/huisbezoek. Een organisatie moet zijn contextbegeleiders de mogelijkheid bieden om flexibel te kunnen werken.
- Doe wat je zegt te doen: probeer als eerste prioriteit een oplossing voor de jongere te vinden binnen de context. Belangrijke vraag hierbij blijft wel altijd: Willen alle ouders dit? Om het antwoord te weten, moet de dialoog ouders – hulpverlener steeds de eerste fase zijn.

Stelling 3

Als ouder verwacht je dat alle EMK's identiek werken. Dit zou best zo zijn opdat je zou weten waaraan je te houden. En opdat de kwaliteit van ieder EMK hetzelfde zou zijn.

... voor de organisatie:

- Bied als organisatie een duidelijk kader aan contextbegeleiders opdat ze vrij en divers aan de slag kunnen binnen een goede structuur. Sta stil bij wat minimaal en maximaal mogelijk is binnen contextbegeleiding. Dit laat toe om passend te werken naar de gezinnen, die allemaal uniek zijn.
- De ouders hebben recht op de juiste informatie over de mogelijkheden van contextbegeleiding.
- Ook discontinuïteit is een recht. Hoewel het EMK meer garanties biedt voor het kunnen behouden van een contextbegeleider over het schakelen tussen werkvormen heen, kan het voor ouders soms beter zijn om een andere hulpverlener te krijgen.

... voor de overheid:

- De ouders hebben een vraag voor de overheid: Zullen de wachtlijsten nu korter zijn?
- Kan er effectief snel geschakeld worden als de nood er is? Laten we met zijn allen eerlijk zijn en de zaken niet mooier voorstellen dan ze zijn. Laten we correct en realistisch blijven in onze boodschappen naar de ouders.

Werkgroep 2: Hoe verlopen de contacten en waar is er inspraak: een voorstel tot procedure.

Stap 1: Het eerste beeld dat de hulpverlener zich vormt over het probleem start bij het gesprek met de jongere. Aangevuld met gesprekken met de context. De beide ouders maken per definitie deel uit van deze context. Ze moeten dus gehoord worden.

... voor de samenwerking met de context:

- Het is belangrijk dat een nieuwe hulpverlener er zich van bewust is dat er al beeldvorming is op voorhand (via de consulent, oudere verslagen). De informatie kan en mag worden doorgegeven op een gepaste manier. Ouders en jongeren moeten weten welke informatie wanneer en met wie wordt gedeeld over hun context.
- Het is belangrijk dat eventuele afwezigen uit de context op gesprekken in het kader van de hulpverlening 'aanwezig' worden gesteld.
- Ga na wie er bij de context betrokken kan worden bij echtscheidingen of bij verschillende culturen.
- Bespreek hoe de communicatie zal verlopen met de ouder die niet kan/wil meewerken. Zoek naar manieren om de afwezige ouder toch te betrekken. Ga op zoek naar wat achter deze 'afwezigheid' zit.
- Naar kern proberen gaan en vastnemen.

... voor de organisatie:

- Durf hulp te vragen, handvaten te zoeken om alle partijen zoveel mogelijk te betrekken.
- Zoek extra ondersteuning bij ondersteunende diensten indien dit nodig blijkt.
- Open communicatie over werking van de dienst en de stappen die mogelijks gezet worden naar de ouders toe is belangrijk.
- Zorg voor ouders durven zoeken bij een andere dienst.

- De Individueel Begeleider (IB) blijft een belangrijke begeleider. Samenwerking tussen contextbegeleider en de contextbegeleider blijft zeer belangrijk om gepaste hulp te kunnen bieden.
- Durf zeggen dat er geen pasklaar antwoord is en ga samen op zoek naar de beste manier om een gepast antwoord te kunnen bieden op een hulpvraag.

Stap 2: Na deze eerste gesprekken heeft de hulpverlener een rijker beeld van de vraag en de mogelijkheden. Daarbij ook een lijst van mensen uit de context die op verschillende wijze betrokken zijn. Uit deze lijst stelt de hulpverlener een aantal personen voor die van belang zijn in het kader van de hulp aan de jongere.

... voor de samenwerking met de context:

- Ga een open dialoog aan met ouders over wie kan/mag betrokken worden in de context. Het is belangrijk om duidelijk op tafel te krijgen waarom bepaalde personen wel en andere niet betrokken zullen worden. De hulpverlener gaat samen met de cliënt op zoek naar mogelijke personen van belang binnen en rond de context. De hulpverlener moet ervoor zorgen dat elke persoon die ter sprake komt op zijn minst door de verschillende aanwezigen overwogen wordt.
- Een genogram kan nuttig zijn bij het bepalen van de context. Je kan dit samen met de cliënt en de context opmaken als hulpmiddel bij het olijsten van mensen die een steunende rol kunnen opnemen.
- Blijf aandacht hebben voor mogelijke steunfiguren. Wees je er als hulpverlener van bewust dat dit wel eens kan veranderen in een hulpverleningstraject.
- Dialoog is altijd zeer belangrijk! Luister naar iedereen, breng de zorgen in kaart. Zo kunnen er tussenoplossingen komen, bijvoorbeeld wel contact met een bepaald persoon op neutraal terrein, onder toezicht van een hulpverlener.
- De hulpverlener ‘bepaalt’ niet maar ‘finaliseert’ in naam van de jongere: de context wordt bepaald door de jongere en de hulpverlener. Daarbij krijgt de hulpverlener de eindregie.

Stap 3: Tijdens de eerste gesprekken noteert de hulpverlener de belangrijkste zaken waarop een stappenplan kan ontstaan. Dit stappenplan wordt doorgenomen met de personen uit de context die best betrokken worden bij de aanpak. De hulpverlener spreekt het stappenplan met hen door en motiveert waarom zij van belang zijn voor de aanpak. Op die manier wordt de context ook meegenomen als mogelijke oplossing.

... voor de samenwerking met de context:

- Maak het stappenplan/handelingsplan samen met cliënt en zijn context. Formuleer samen de doelen en de stappen om deze doelen te bereiken.
- Het is niet altijd haalbaar noch wenselijk om met de gehele context rond tafel te zitten. In belang van de jongere kan dit gebeuren in bijvoorbeeld kleinere groepjes, de ene keer met die aanwezigen, de andere keer met anderen.
- Als ouders kinderen hebben die in verschillende voorzieningen verblijven, hebben ze soms meerdere besprekingen per week. Samenwerking tussen die verschillende voorzieningen kan dan nuttig zijn. Uiteraard kan dit enkel in samenspraak met de ouders.
- Flexibel werken en bijsturen is belangrijk. Wie wordt betrokken, wat neemt die persoon op en hoe zal dit gebeuren zijn vragen die geregeld opnieuw bekeken moeten worden.
- Je moet het ritme van de jongere volgen in het doorgeven van informatie aan ouders. De jongere moet centraal staan. Als de jongere ‘neen’ zegt, moet je hiermee aan de slag gaan, de ‘angst’ wegwerken op tempo van de jongere, werken naar contactherstel indien mogelijk.
- Zoek een evenwicht tussen de rechten van jongeren en de rechten van de ouders.

... voor de organisatie:

- Voor de samenwerking tussen verschillende diensten kan het handig zijn om één overkoepelende contextbegeleider te hebben (algemeen regisseur van de verschillende hulpverleningen) die voorziet dat de violen van de voorzieningen op elkaar afgestemd geraken.

Stap 4: Wanneer het stappenplan aanvaard werd door alle betrokkenen kan men overgaan tot concrete afspraken in het kader van het stappenplan en de betrokkenheid van de relevante personen uit de context. Hier wordt ook bekeken wie de contextbegeleider zal zijn. Dit hoeft niet per definitie de persoon te zijn die de eerste gesprekken deed. Pas wanneer het plaatje volledig is, men een zicht heeft op de vraag, de relevante contextfiguren en op welke manier zij bijdragen tot de oplossing, wordt bekeken wie de best geplaatste contextbegeleider wordt.

... voor de samenwerking met de context:

- Praat met de jongere, de ouders en eventueel contextfiguren over de keuze van de contextbegeleider. Voor sommige ouders is dit liefst dezelfde persoon die mee alle stappen doorliep, voor anderen is het beter een andere persoon. De contextbegeleider hoeft dus niet per definitie die hulpverlener te zijn van bij de aanvang van de ‘procedure’ (vanaf stap 1).
- Wie de contextbegeleiding best doet (één of meerdere hulpverleners) is afhankelijk van de situatie en gebeurt dus best op maat van het cliëntsysteem.
- Voor – 12 jarigen kan het soms praktisch, veiliger zijn om te werken met verschillende begeleiders (individueel begeleider en contextbegeleider). Wanneer de jongeren al wat ouder zijn is het misschien handiger om te werken met één contextbegeleider/ integrale trajectwerker.

... voor de organisatie:

- Ouders verwachten dat er gekeken wordt naar wie het meest gespecialiseerd is rond een bepaald thema of problematiek binnen hun context.
- De meest geschikte hulpverlener vanaf begin is ideaal maar geen must.

Werkgroep 3: vragen en hiaten... bezorgdheden van ouders.

... voor de samenwerking met de context:

- Hoe men de contextbegeleiding ook ziet, ouders moeten ALTIJD betrokken partij zijn.
- Iedereen (elke betekenisvolle figuur) zijn of haar plaats geven in de begeleiding.
- Ouders, grootouders, ... steunen en helpen om interne spanningen te overwinnen!
- Het is niet omdat ouders niet veel zeggen of zwijgen, dat ze daarom geen mening hebben. Ouders voelen zich vaak falen, miskend, overweldigd door de hulpverleners... Probeer ECHT te luisteren naar de ouders.
- Steun ouders om deel te nemen aan oudergroepen. Blijf hierin volharden en geef niet te vlug op. Een ouder zal vlugger spreken met iemand die een gelijkaardige ervaring heeft dan met een buitenstaander. Een oudergroep is voor een voorziening altijd winstgevend.
- Geef ouders de kans om deel te nemen aan interne initiatieven (kookprojecten, kampen,..) hetzij vrijwillig, hetzij eventueel betaald als daar middelen voor zijn.
- Durf spreken over ‘visie’ en de ‘bril’ waardoor wordt gekeken: waar heeft het kind recht op en wat is gepaste zorg. Kinderen hebben bijvoorbeeld recht op de zorg vanuit de 2 ouders ook al is er op dat moment een ruzie of een conflict bezig.
- Geef ouders ook een stem in een ‘moeilijkere’ context zoals de gedwongen hulpverlening.

Bijlage 1: EMK woordenboekje

In de werkgroepen lag er voor iedereen een EMK woordenboekje klaar. Dit boekje werd in de regionale werkgroep met hulpverleners en in de oudergroep gemaakt. Met dit woordenboekje wilden we wijzen op het feit dat we moeten weten waarover we spreken, dat je er niet zomaar van uit kan gaan dat we met zijn allen hetzelfde verstaan onder deze woorden.

Het was bedoeld als ludiek element om op de nieuwe termen te duiden. Het bevat een subjectieve invulling van de termen en dus geen algemeen geldende waarheid. Het kan stof zijn tot nadenken of om verder over te discussiëren.

Bijlage 1:

EE.EM.KAA

Blaablaablaa

Woordenboekje ingevuld door ouders en hulpverleners.

Dialogdag 2014

EMK

= **experimenteel modulair kader**

Deze term kan je beter niet gebruiken.

Het is een term die iets zegt over de aanpak en hoe de hulp georganiseerd wordt.

Bovendien doet 'experimenteel' denken aan 'experimenteren', dat doe je niet met kinderen...

De term 'experimenteel' zal toch op termijn moeten wegvallen.

Module

= één werkvorm - een manier van werken -

bijvoorbeeld: een dienst die thuis begeleiding geeft; of via een verblijf in een instelling...

Participatie

= *gaat verder dan inspraak alleen! Dat is meedoen met elke stap die gezet wordt in de hulpverlening.*

**BLA-BLA
DELUXE**

Traject

= de weg die de jongere aflegt in de hulpverlening, met het gezin.

Begeleidingscontacten

= elk gesprek, elk contact dat er is over het traject. Deze contacten zijn in functie van het kind en kunnen overal doorgaan. Kan ook gaan wandelen zijn!
Er zijn ook verschillende manieren: telefoon, mail, SMS, facebook, face-to-face...

Face-to-face

= een rechtstreeks gesprek of contact (directe en indirecte contacten is een verschil) ...

Ambulant

= een soort hulpverlening waarbij de kinderen thuis blijven. Is niet hetzelfde als thuisbegeleiding.

Constate Vraagverheldering

= iedere keer opnieuw kijken waar we staan in de hulpverlening. Kijken wat nog nodig is. Zeker om de 6 maand moet dit gebeuren...met de jongere én de ouder.

Bandbreedte

= bewegingsvrijheid, 'speelruimte'. Vooraf bepaald. Duidt aan welke modules kunnen ingezet worden in een traject. Je kan overstappen van de ene module naar de andere.

Context

= Ouders of voogd. Belangrijke opvoedingsfiguren.

Wie bepaalt dit? Wie bepaalt wie belangrijk is voor de jongere?

Alle mensen die tot de context behoren hebben een taak in de opvoeding van het kind.

Volgens de ouders moeten hier altijd de ouders bij zijn.

Dit mag niet afhangen van de keuze van de hulpverleners.

Netwerk

= Naast de dichte context, heeft de jongere en zijn gezin ook een netwerk. Hier horen ook de mensen die af en toe contact hebben met de jongere bv. een trainer, de school.

Crisis

= een situatie waar er gevaar is voor iemand.

Een hoge nood die direct, extra ondersteuning vereist.

Vraag: wie bepaalt wanneer er een crisis is?

De hulpverlener samen met de cliënt? Daarover moet dan op voorhand gesproken worden, niet wachten tot de crisis zich voordoet...vraag: 'wanneer denk je dat 'het' te veel wordt?' 'Wat kan je dan doen?' 'Wanneer moeten hulpverleners tussenkomen.....'

Time - out

= er eventjes uit moeten.

Ontheemding

= er tussenuit gaan, zonder contacten met de dagelijkse situatie en context. Langer durend dan time-out.

Maatschappelijke noodzaak

Er is sprake van maatschappelijke noodzaak

- *Waar een kind in gevaar is wegens geweld, levensbedreigende omstandigheden, mishandeling, verwaarlozing.*
- *Waar kinderen schade toebrengen aan zichzelf, aan anderen of aan de buitenwereld.*
- *Waar er slachtoffers zijn: kind zelf, ouders, broer of zus.*
- *In situaties die terroriserend zijn.*
- *Bij zelfmoordpoging of zelfmoorddreiging van de jongeren of ouders.*

*Dit is **niet** voldoende voor een tussenkomst:*

- *conflict of ruzie (bij pubers is dit normaal en dit gebeurt overal),*
- *conflict of ruzie met hulpverleners.*

Verontrusting

Moet steeds gedeeld worden.

Vzw Roppov Martelaarslaan 212 9000 Gent

09/224.09.15

info@roppov.be

www.roppov.be

Bijlage 2: Het Agentschap Jongerenwelzijn aan het woord **EMK en contextbegeleiding**

1. EMKwadadde?

- Technisch verhaal om organisaties te erkennen en te betalen.
- Inhoudelijk verhaal:
 - Hulpverlening op maat van de vraag van de jongere en de ouder.
 - Hulpverlening die inspeelt op de veranderende vragen.
 - Andere hulpvraag = andere begeleider?
 - Nadruk op het betrekken van de context

Basisprincipe: In elk traject moet er contextbegeleiding zijn.

Vroeger : thuisbegeleiding of dagcentrum of residentie of BZW

Nu: Altijd contextbegeleiding, aangevuld waar nodig met verblijf of dagbegeleiding.

Waarom?

- Onderzoek toont aan dat het betere resultaten geeft
- Jongeren blijven nooit voor altijd in de bijzondere jeugdzorg

2. Je moet het in zijn context zien

- Context? Het totale plaatje
- Vroeger :
 - IB, GB, CB, schoolbegeleiding, trajectbegeleiding, ...
 - Nu: contextbegeleiding
- Onderdeel van hulpverlening
 - voorbereiden, vergaderen, groepsmomenten, ontspannen, eten, slapen, rust creëren, ...
 - Doelgerichte acties op maat van de jongere én van zijn context

3. Méér = beter?

- Hoeveel is meer?
- Registreren?
- Iedereen gelijk voor de wet? Of gemiddelde?
- Kwaliteit > kwantiteit

4. Enkele voorbeelden

- ✓ Gezinsbegeleiding in residentie
- ✓ Ib als trajectbegeleider
- ✓ Specifieke aandacht voor betrekken van context van bij de intake
- ✓ Elke contextbegeleider krijgt een tablet
- ✓ Minder teamvergadering, meer clientoverleg
- ✓ Vaste agenda met wekelijks IB én GB gesprek
- ✓ Contextbegeleider als rode draad
- ✓ Interpreteren en bijsturen adhv cijfers

5. Dé oplossing?

Is focus op contextbegeleiding garantie voor meer betrokkenheid?

- Benoemd in elk traject
- Wat, hoeveel en hoe lang
- Continu bevragen en bijsturen
- Bevragen van het resultaat

6. Tijd voor vragen